

Polecenia

1. Odszukaj w Konstytucji RP artykuły odnoszące się do wymienionych w tabeli praw.
2. Odszukaj w statucie swojej szkoły zapisy dotyczące tych praw.
- 3*. Wymień inne prawa przewidziane w statucie twojej szkoły.

Ochrona praw ucznia

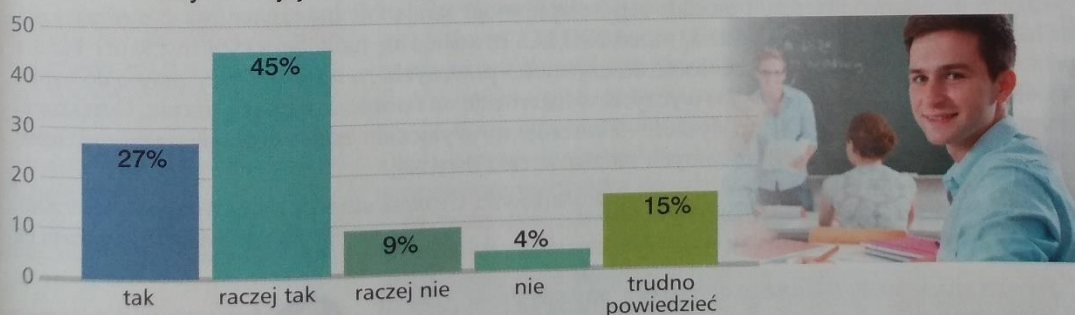
Uczniowie do 18. roku życia korzystają ze szczególnych praw zagwarantowanych odrębnymi regulacjami zwanymi prawami dziecka. Zatem prawa ucznia i prawa dziecka dopełniają się. Instytucją powołaną do czuwania nad przestrzeganiem praw wszystkich małoletnich jest Rzecznik Praw Dziecka.

Wybrane prawa ucznia

1. Prawo do nauki.
2. Prawo do pozyskiwania informacji o sobie i znajomości swoich praw.
3. Prawo do swobodnej wypowiedzi.
4. Prawo do swobody myśli oraz przekonań światopoglądowych i religijnych.
5. Prawo do życia bez przemocy oraz życzliwego i podmiotowego traktowania w procesie dydaktycznym.
6. Prawo do wpływania na życie szkoły przez działalność samorządową oraz zrzeszanie się w organizacji szkolnej.
7. Prawo do równego traktowania w szkole i równość wobec prawa.
8. Prawo do dochodzenia swoich praw.

Jesteś dzieckiem i uczniem, jednocześnie pozostajesz człowiekiem, a najprawdopodobniej masz również polskie obywatelstwo. To oznacza, że do ochrony twoich praw został powołany Rzecznik Praw Obywatelskich, a także wiele instytucji, takich jak prokuratura, sądy, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Państwowa Inspekcja Pracy i inne. Dlatego też, dochodząc swoich praw, możesz szukać pomocy w różnych instytucjach ustawowo powołanych do dbania o przestrzeganie prawa. Jednak najlepiej zacząć od rozmowy z osobami najbliższymi. Pamiętaj, że do 18. roku życia to rodzice lub prawni opiekunowie reprezentują twoje interesy i to oni w twoim imieniu powinni wystosowywać oficjalne pisma. W szkole osobami powołanymi do służenia uczniom pomocą są wszyscy nauczyciele, a w szczególności wychowawca klasy oraz pedagog lub psycholog szkolny.

Czy w twojej szkole są przestrzegane prawa ucznia?

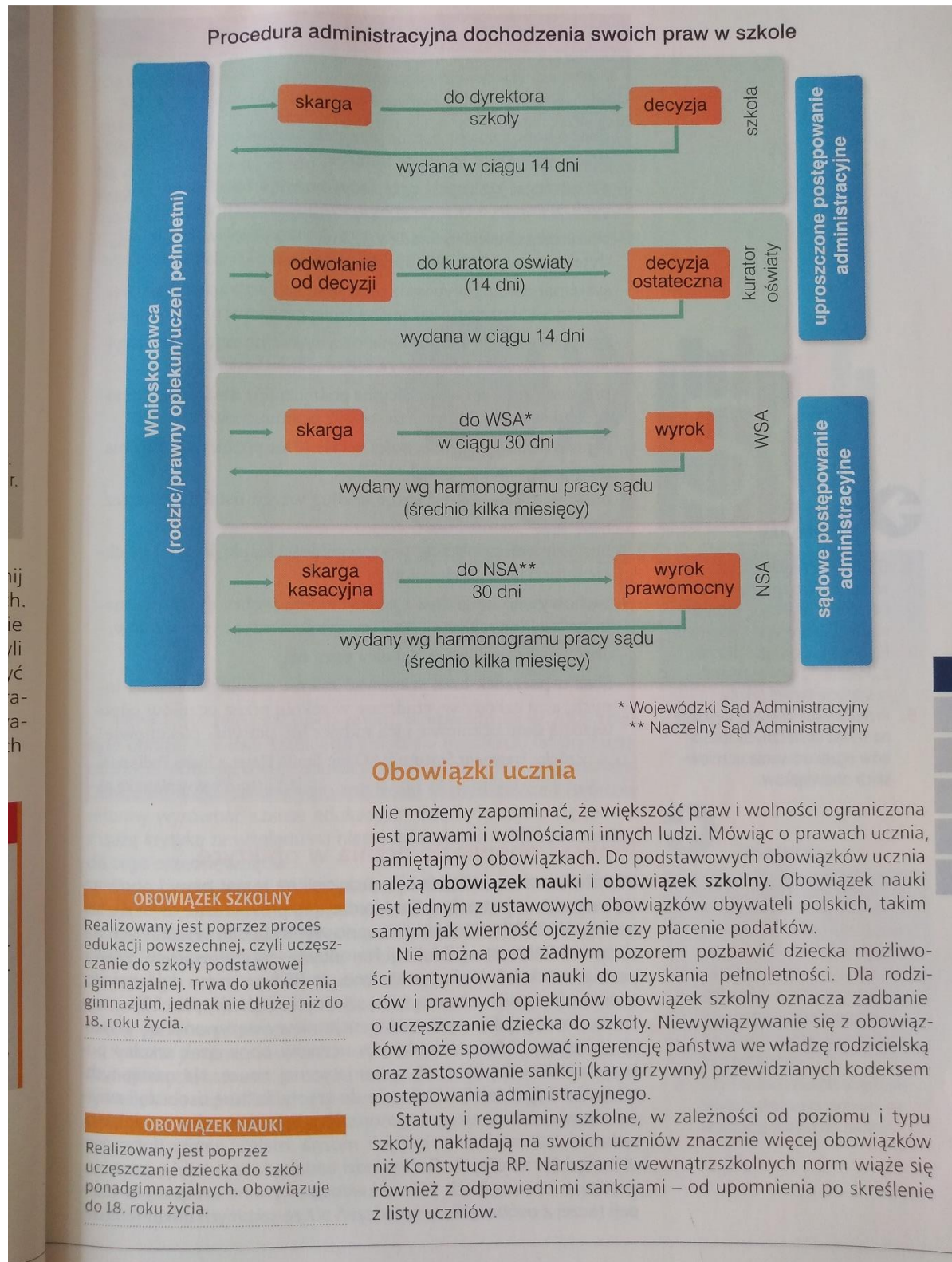

Źródło: M. Kowalski, M. Jasiński, *Prawa ucznia w szkole. Przestrzeganie wybranych*

Temat lekcji: **Znamy prawa i obowiązki ucznia.**

Witam wszystkich uczniów podczas nauki zdalnej, która nie jest łatwa zarówno dla Was jak i dla grona pedagogicznego. Będę na tę chwilę przekazywała Wam tematy z lekcji Wiedza o społeczeństwie za pomocą pliku pdf, który będzie umieszczany na stronie szkoły, jednak to jest tymczasowa wersja Naszej współpracy. Mój mail kontaktowy to; anetagrobelnarzemioslo@gmail.com

Proszę się zapoznać z notką, która została umieszczona w postaci zdjęć (7 sztuk). Następnie proszę zapisać w zeszyte wybrane prawa i obowiązki ucznia oraz wykonać zadanie umieszczone na ostatnim zdjęciu – pytania; 1,2 z gwiazdką oraz 3. Należy przesałać do 30 października 2020 r. na powyższego maila kontaktowego. Prace będą oceniane przeze mnie w przeciągu 2 tygodni.

Obowiązki ucznia

Nie możemy zapominać, że większość praw i wolności ograniczona jest prawami i wolnościami innych ludzi. Mówiąc o prawach ucznia, pamiętajmy o obowiązkach. Do podstawowych obowiązków ucznia należą **obowiązek nauki** i **obowiązek szkolny**. Obowiązek nauki jest jednym z ustawowych obowiązków obywateli polskich, takim samym jak wierność ojczyźnie czy płacenie podatków.

Nie można pod żadnym pozorem pozbawić dziecka możliwości kontynuowania nauki do uzyskania pełnoletności. Dla rodziców i prawnych opiekunów obowiązek szkolny oznacza zadbanie o uczęszczanie dziecka do szkoły. Niewywiązywanie się z obowiązków może spowodować ingerencję państwa we władzę rodzicielską oraz zastosowanie sankcji (kary grzywny) przewidzianych kodeksem postępowania administracyjnego.

Statuty i regulaminy szkolne, w zależności od poziomu i typu szkoły, nakładają na swoich uczniach znacznie więcej obowiązków niż Konstytucja RP. Naruszanie wewnątrzszkolnych norm wiąże się również z odpowiednimi sankcjami – od upomnienia po skreślenie z listy uczniów.

OBOWIĄZEK SZKOLNY
Realizowany jest poprzez proces edukacji powszechnej, czyli uczęszczanie do szkoły podstawowej i gimnazjalnej. Trwa do ukończenia gimnazjum, jednak nie dłużej niż do 18. roku życia.

OBOWIĄZEK NAUKI
Realizowany jest poprzez uczęszczanie dziecka do szkół ponadgimnazjalnych. Obowiązuje do 18. roku życia.

TEKST ŹRÓDŁOWY

§ 34

Uczeń ma obowiązek:

- dbać o honor szkoły, godnie ją reprezentować oraz znać, szanować i wzbogacać jej dobre tradycje;
- przestrzegać ogólnych przepisów prawa i zasad obowiązujących w szkole, a w szczególności zapisów statutu szkoły;
- przestrzegać ustaleń władz szkolnych i wykonywać polecenia dyrektora, nauczycieli i innych pracowników szkoły;
- systematycznie i wytrwale pracować nad wzbogacaniem swej wiedzy, wykorzystywać jak najlepiej czas i warunki do nauki;
- systematycznie i punktualnie przybywać na zajęcia edukacyjne oraz pozalekcyjne i aktywnie w nich uczestniczyć;
- przynosić na zajęcia edukacyjne podręczniki i niezbędne pomoce naukowe oraz prowadzić zeszyt przedmiotowy;
- usprawiedliwiać nieobecności w szkole nie później niż 10. dnia po okresie nieobecności [...];
- nosić w szkole identyfikator według wzoru ustalonego przez dyrektora;
- nosić zmienione obuwie, w szczególności klapki, kaptcie lub lekkie buty o białej podeszwie;
- zachowywać się godnie i z szacunkiem wobec dyrektora, nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz innych uczniów;
- dbać o kulturę słowa w szkole i poza nią;
- dbać o porządek oraz szanować mienie szkolne, własne i innych, a za szkody wyrządzone w szkole przez uczniów odpowiadać sami uczniowie i ich rodzice lub prawni opiekunowie.

Źródło: Fragment Statutu II LO im. Emilii Plater z Białej Podlaskiej, [z:] <http://www.platerka.pl>.

Polecenia

1. Oceń poszczególne zapisy w zamieszczonym obok statucie szkoły. Realizacja których nastręcza najwięcej trudności?
- 2*. Porównaj obowiązki uczniów z „Platerki” z obowiązkami w statucie twojej szkoły.
3. Przeprowadź w klasie dyskusję na temat skutecznych sposobów egzekwowania uczniowskich obowiązków.

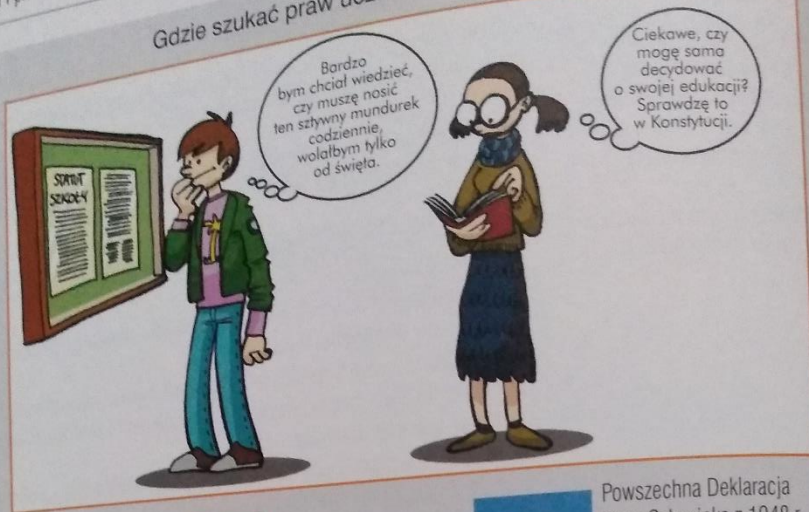
Prawa i obowiązki ucznia w praktyce

Wiedza uczniów, rodziców i nauczycieli na temat praw i obowiązków ucznia nie jest pełna. Potwierdzają to prowadzone co jakiś czas analizy. W 2006 roku opublikowano wyniki badań wykonanych na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej, zatytułowanych „Prawa ucznia w szkole”. Wskazywały one, że 85% uczniów deklarowało znajomość swoich obowiązków szkolnych, jednak tylko 52% przyznało, że wie, jakie są konsekwencje niewywiązywania się z tych obowiązków. Zdaniem badanych uczniów obowiązek szkolny polega przede wszystkim na systematycznej nauce. Na następnych miejscach wymieniali: chodzenie do szkoły, kulturę osobistą i zmianę obuwia. Mniej niż połowa uczniów była w stanie prawidłowo wskazać dokumenty, w których można znaleźć zapisy dotyczące obowiązków szkolnych. Odpowiedzi badanych świadczyły, że swoją wiedzę o obowiązkach i konsekwencjach z nimi związanych czerpali raczej z osobistych doświadczeń niż ze szkolnych dokumentów.

Prawa czy
dzo często r
Nie wszystki
Raport O
pokazuje, że
stawowej lic
Na poziomi
liczyła 24 u
mo spadku
2000–2010
kosztów ec

Jedną
było obr
nowieni
Obniżen
reformy
z dużą k
do tego
Choc
tu pańs
staniem
Opinii S
na jedn
sumy p
szkoły i
Rod
dodatki
ty śred
było k
jęć art

Gdzie szukać praw ucznia i praw dziecka?

statut szkoły
szkolne regulaminy
zarządzenia dyrektora

Prawo szkolne

Konstytucja RP
ustawa o systemie oświaty
rozporządzenia ministra
edukacji narodowej

Prawo państwowe

Powszechna Deklaracja
Praw Człowieka z 1948 r.
Międzynarodowy Pakt Praw
Obywatelskich i Politycznych z 1966 r.
Konwencja o prawach dziecka z 1989 r.

Prawo międzynarodowe

Jeżeli uznasz, że twoje prawa ucznia zostały naruszone, zacznij od sprawdzenia w statucie szkoły i innych szkolnych regulaminach. Jeżeli ich tam nie znajdziesz albo uznasz, że opisane regulacje nie są dla ciebie korzystne, poszukaj dokumentów nadrzędnych, czyli odpowiednich rozporządzeń i ustaw. Przepisy szkolne powinny być z nimi zgodne. Zajrzyj nawet do Konstytucji RP. Z kolei prawo krajowe powinno respektować umowy międzynarodowe ratyfikowane przez nasze państwo, takie chociażby jak Konwencję o prawach dziecka z 1989 roku.

TEKST ŹRÓDŁOWY

– Za dwa miesiące będę pełnoletni. Byłem ciekawy, jak zmieni się moja sytuacja prawna w szkole. Zacząłem przeglądać przepisy i okazało się, że będę mógł sam sobie usprawiedliwiać nieobecności na lekcjach – mówi Bartek Gryndzia, uczeń XXI LO. Powołuje się na kodeks cywilny, który każdej pełnoletniej osobie daje „pełną zdolność do czynności prawnych”, a więc również prawo do usprawiedliwiania się w szkole. To samo wyczytał w internecie na stronie o prawach ucznia. Dyrektor liceum Janusz Bak nie chce o tym słyszeć: – Honorujemy wyłącznie usprawiedliwienia od rodziców. Taki jest statut szkoły, taka wola samych rodziców, taki zwyczaj.

Źródło: M. Markowski, *Co może uczeń*, „Gazeta Wybcza”, 14.09.2005,
[z:] <http://wiadomosci.gazeta.pl>.

1. Po przeczytaniu tekstu źródłowego dowiedz się, po czyjej stronie – dyrektora czy ucznia – była racja.
2. Wyjaśnij, w jaki sposób w twojej szkole uregulowano kwestię usprawiedliwiania nieobecności.

Polecenia

Prawa czy obowiązki ucznia są jasno określone w przepisach. Bardzo często na stopień i jakość ich realizacji wpływa rzeczywistość. Nie wszystkie bowiem sytuacje można usankcjonować prawem.

Raport Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) pokazuje, że w 2008 roku przeciętna klasa w polskiej szkole podstawowej liczyła 19 uczniów, wobec średniej 21,6 dla krajów OECD. Na poziomie edukacji średniej niższej (gimnazjum) przeciętna klasa liczyła 24 uczniów wobec średniej 23,7 dla krajów OECD. Pomimo spadku liczby uczniów szkół podstawowych i średnich w latach 2000–2010, nastąpił wzrost subwencji oświatowej na pokrycie kosztów edukacji z 19,3 mld do 33,4 mld złotych.

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (ang. *Organization for Economic Cooperation and Development - OECD*) w 2012 roku skupiała 34 wysoko rozwinięte i demokratyczne państwa świata, w tym Polskę.

Jedną z ostatnich istotnych zmian, wprowadzoną w 2009 roku, było obniżenie wieku szkolnego z siedmiu do sześciu lat oraz ustanowienie obowiązkowej edukacji przedszkolnej dla pięcioletków. Obniżenie wieku szkolnego o rok miało w myśl założeń twórców reformy wyrównać szanse edukacyjne dzieci. Spotkało się jednak z dużą krytyką ze względu na nieprzygotowanie szkół i przedszkoli do tego przedsięwzięcia.

Chociaż edukacja w Polsce jest bezpłatna, finansowana z budżetu państwa, rodziny i tak ponoszą określone koszty związane z postaniem dziecka do szkoły. Według danych CBOS (Centrum Badań Opinii Społecznej) na początku roku szkolnego 2011/2012 średnio na jednego ucznia rodzice wydali 668 zł. Najwyższe koszty z tej sumy pochłonęły wydatki na podręczniki, następnie ubrania do szkoły i przybory, takie jak tornistry, piórniki, kredki itp.

Rodzice ponoszą również z własnej woli koszty płatnych zajęć dodatkowych, które na początku roku szkolnego 2011/2012 wynosiły średnio na ucznia 281 zł miesięcznie. Wśród tych zajęć najczęściej było kursów języków obcych, zajęć sportowych, korepetycji i zajęć artystycznych.

Polecenia

Zastanów się i odpowiedz:

1. Jak liczba uczniów w klasie wpływa na jakość nauczania oraz relacje międzyludzkie?
2. Jak ilość pieniędzy przeznaczanych na oświatę i sposób ich wydatkowania wpływa na wyniki uczniów w testach kompetencji?
- 3*. Czy i w jaki sposób obniżenie wieku szkolnego wpływa na realizację prawa do nauki?

Polecenia

1. Na podstawie danych z wykresu uzasadnij, czy udział dzieci w zajęciach dodatkowych wyrównuje szanse edukacyjne uczniów.
2. Wskaż, od którego czynnika – wykształcenia, warunków materialnych czy miejsca zamieszkania – najbardziej uzależnione jest posyłanie dzieci na zajęcia dodatkowe. Odpowiedź uzasadnij.
- 3*. Oceń, czy poświęcanie czasu wolnego na udział w zajęciach dodatkowych sprzyja rozwojowi psychofizycznemu młodego człowieka.

Czy któreś z Pana(i) dzieci uczęszcza lub będzie uczęszczać w bieżącym roku szkolnym na zajęcia dodatkowe opłacane przez Pana(ią) w szkole lub poza szkołą?

Źródło: <http://www.cbos.pl>.

Polska szkoła staje przed nowymi wyzwaniami. Są to problemy z uczniami, takie jak uzależnienie od internetu, telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych, stosowanie sterydów, picie alkoholu, palenie papierosów, marihuany czy zażywanie dopalaczy. Dużym problemem jest szkolna przemoc inicjowana głównie przez samych uczniów w stosunku do swoich kolegów. Aby przeciwdziałać takim zjawiskom, które zagrażają zdrowiu, a nawet życiu uczniów, organizowane są pogadanki na godzinach wychowawczych, spotkania z psychologami, policjantami oraz kampanie społeczne.

Wielkim wyzwaniem dla społeczności lokalnych jest likwidowanie szkół ze względu na malejącą liczbę uczniów. Powoduje to nie tylko utratę miejsc pracy, ale wydłuża drogę, a tym samym czas dostępu do nauki. W takich sytuacjach rodzice często korzystają z prawa do tworzenia szkół niepublicznych – zakładają stowarzyszenia prowadzące miniprzedszkola, świetlice czy nawet szkoły.

War

Film *Cześć, Teres Glinińskiego*. Jest to zujący problemy dziewczyny.

Film *Galerianki Rostaniec*. Jest zujący zjawisko

WELKO
O.S.T.R.
SKRYTYKOWANE

GAL
GOT

Mir

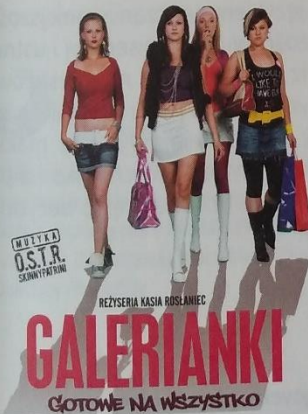
Czy zna
Przepro
w wasz

Warto obejrzeć...

Film *Cześć, Tereska* z 2001 r. w reż. Roberta Glinińskiego. Jest to dramat obyczajowy pokazujący problemy dorastania 15-letniej dziewczyny.

Film *Galerianki* z 2009 r. w reż. Katarzyny Rosłaniec. Jest to dramat obyczajowy pokazujący zjawisko prostytucji nieletnich.

Miniprojekt edukacyjny

Czy znamy prawa ucznia?

Przeprowadźcie akcję informacyjną na temat praw ucznia. Opracujcie ankietę na temat znajomości praw ucznia w waszej szkole. Wyniki przekażcie dyrektorowi szkoły i zaprezentujcie na forum klasy lub samorządu szkolnego.

Zadania

- 1*. Odszukaj przepisy prawa oświatowego, które regulują kwestie obowiązków nauki i obowiązków szkolnego.
- 2*. Odszukaj w dokumentach międzynarodowych artykuły gwarantujące prawo do nauki.
3. Zaproponuj rozwiązania, które zmniejszyłyby wydatki rodzin związane z edukacją dzieci i młodzieży.
4. Napisz (zachowując formę pisma oficjalnego, jak w poniższym wzorze) w imieniu rodziców podanie do dyrektora szkoły z prośbą o zwolnienie z zajęć wychowania fizycznego w związku z kontuzją, której doznałeś/doznałaś, reprezentując szkołę na turnieju sportowym.

Janina Nowak
ul. Zielona 5
23-456 Kopytkowo

Kopytkowo, 15.12.2011

Dyrektor Technikum
Samochodowego
w Łodzi
Pani Iwona Głowa

SKARGA

W związku z naruszeniem statutu szkoły art. 57 wnoszę skargę na odmówienie mojemu synowi Pawłowi Nowakowi prawa do poprawienia oceny ze sprawdzianu.

W dniu 7 grudnia Paweł otrzymał ocenę niedostateczną ze sprawdzianu i tego samego dnia poprosił nauczyciela matematyki o wyznaczenie terminu poprawkowego. Nauczyciel matematyki, pan Karol Liczydło, odmówił prawa do poprawy, tłumacząc to brakiem czasu na poprawki.

Ze względu na dobiegającą końca klasyfikację semestralną proszę o pilne rozpatrzenie skargi i wyznaczenie terminu poprawkowego sprawdzianu z matematyki.

Z poważaniem
[podpis]

